

Střední hra

Jakmile skončí naše domácí příprava či znalosti zahájení, měli bychom se **pořádně zamyslet, zhodnotit pozici na šachovnici a stanovit si další plán** hry. Střední hra, podobně jako zahájení, má určité zásady, které bychom měli následovat, chceme-li mít jednodušší hru. Jaké to jsou?

Mobilizovat všechny své síly (na šachovnici) a **snažit se získat převahu**, tím že dokončíme vývin (pokud jsme tak již neučinili v zahájení) a vytvoříme hrozby soupeři – omezíme tím pohyblivost jeho figur, stísníme jeho pozici a donutíme ho bránit se.

Vytvořit si dostatečně silný střed, tj. buď pohyblivý pěšcový střed - střed obsazený pěšci „d“, „e“, případně i „c“, nebo střed kde máme alespoň jednoho krytého pěšce a aktivní figury. Pamatujme a to, že při nezabezpečeném středu není možné pomýšlet na útok. Také bychom si měli pamatovat, že na soupeřův křídelní útok, odpovídáme útokem v centru.

Vylepšit si pěšcovou strukturu, tj. máme-li pěšce „roztrhané“ či slabé nebo opožděné, tedy takové, které se vzájemně nekryjí ani nepodporují, měli bychom se jí snažit téměř za každou cenu vylepšit. Nepodaří-li se nám to, budeme později v koncovce dost trpět. Také bychom se měli snažit **zablokovat soupeřovy pěšce**, tj. omezit je v pohybu natolik, aby se nemohli pohnout. Nejlépe se blokují pěšci pěšcem či jezdcem. Pamatujme, že blokový soupeřův pěšec, je dobrý pěšec.

Snažit se o zesílení postavení vlastních figur, např. máme-li dvojici střelců, měli bychom se snažit hru co nejrychleji a nejvíce otevřít. Dále si můžeme vytvořit předsunuté pozice pro naše lehké figury, tj. takové místo, zejména na polovině soupeře, kam můžeme bezpečně umístit naši figuru, nejčastěji jezdce. Obsadit volné linie – sloupce věžemi, úhlopříčky střelci a případně k nim přidat ještě dámu.

Snažit se znehodnotit postavení soupeřových kamenů, především figur, tak aby ztratili vzájemnou souhru. To můžeme provést několika způsoby – **izolací figury, omezením jejich pohybu či přetížením bránící figury**. Izolace znamená „vyřazení ze hry“, tj. figuru uvězníme v některé části šachovnice. O omezení pohybu již něco víme, viz třeba špatný střelec, který je omezen v pohybu vlastními pěšci, a přetížení bránící figury znamená, že figuru, která již brání jiný kámen či hrozbu, zatížíme ještě další hrozbou, kterou musí pak také kryt.

V dámských koncovkách rozhoduje mnohdy postavení kamenů na šachovnici, špatně postavená (pasivní) dáma není tak silná jako dáma aktivní, tj. která ovládá střed. V koncovkách dáma a král proti králi a pěšci vyhrává silnější strana téměř vždy u jezdcových a centrálních pěšců (b, d, e, g), u věžových a střelcových pěšců (a, c, f, h) záleží na postavení krále silnější strany. Není zde důležitý počet volných pěšců, ale zda je některý z nich nejbližší poli proměny.

Důležité je nehrát rychle a dostatečně se vždy zamyslet nad každým tahem, **nebát se** možných zápletek a hlavně **odstranit povrchní myšlení a přístup** k partii. Dále je důležité umět rozpoznat **zlomové okamžiky v partii** a věnovat jim vždy **maximální pozornost**. Pokud v takovýchto okamžicích **nevyužijeme nabídnutých, často skrytých, možností pozice**, většinou velmi brzy prohráme.

Hraje-li soupeř zahájení či střední hru jinak než očekáváme či proti zásadám:

- pořádně se **zamyslíme**, pronikneme do **hloubky pozice** a **zjistíme, čím nám soupeř hrozí**,
- stanovíme si **aktivní plán** hry – pamatujme na to, že hraje-li **soupeř** proti zásadám, máme **povinnost hrát aktivně**:
 - **nehrozí-li** nám žádné **nebezpečí**, stanovíme si **aktivní plán útoku**,
 - **hrozí-li** nám nějaké **nebezpečí**, stanovíme si **aktivní plán obrany**,
 - **důkladně propočítáme všechny** nabízející se taktické i strategické **možnosti** a **vybereme si tu nejvhodnější**.

Strategie je stanovení si hlavního plánu hry a postupná jeho realizace pomocí průběžného hodnocení pozice a obecných zásad šachové hry, např. pomocí obecných zásad hry v zahájení.

Taktika je součástí strategie, jedná se o soubor prostředků, pomocí kterých hráč v partii dosahuje postupných krátkodobých cílů, které vždy závisí na konkrétním propočtu v dané pozici, př. dvojitý úder, kombinace, oběť aj.

Kombinace je vynucené pořadí tahů využívající zvláštnosti pozice k dosažení určitého cíle, např. dát mat, pat, materiální výhoda, vyrovnání materiálu aj.